

УДК 355.58

Сушко Н.С., аспірант спеціальності 263 Цивільна безпека**Науковий керівник: Чеберячко Юрій Іванович, д.т.н., професор кафедри цивільної безпеки та охорони праці.**

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

ОСНОВНІ МЕТОДИ ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ ДЛЯ РЯТУВАЛЬНИКІВ

Виходячи з існуючих стратегічних та операційних цілей пожежної служби, безперечно ідентифікація ризиків є необхідною, а також розроблення стратегій з їх мінімізації та подолання.

Визначення ризиків є доволі складним та об'ємним процесом, багато ключових ризиків може бути упущено, тому варто це робити системно та періодично.

Ризиком вважають потенційну подію, яка може мати вплив на здатність установи виконувати завдання і функції та досягати визначеної мети, стратегічних та інших цілей діяльності підрозділу. Ідентифікація ризиків – це процес визначення ймовірних подій, які можуть впливати на досягнення цілей підрозділом, а також це процес визначення їх першопричин.

Алгоритм визначення ризиків:

- початкове визначення ризиків (створення Реєстру ризиків у кожному структурному підрозділі служби);
- «інвентаризація» ризиків (повторюваний процес, спрямований на виявлення нових ризиків або перегляд ефективності вже діючої системи управління ризиками у структурних підрозділах з подальшим оновленням Реєстру ризиків);
- виявлення потенційних ризиків у повсякденній діяльності (випадкове виявлення нового потенційного ризику);
- моніторинг та аналіз інцидентів та нещасних випадків (постійна фіксація проблемних питань та нещасних випадків для визначення їх першопричин та запобіганню повторень).

Створювати перелік потенційних ризиків необхідно для кожного аспекту роботи рятувальників, а також для якіснішого аналізу необхідно використовувати декілька методів ідентифікації ризиків. Найпопулярнішими можна вважати такі методи: мозковий штурм, інтерв'ю, метод Дельфі, метод контрольних списків, сценарний аналіз, метод експертних оцінок та аналіз першопричин.

Як основу пропонується використовувати метод мозкового штурму. Це допоміжний метод висування ідей у процесі вирішення проблеми управління ризиками. При роботі з цим методом є важливим, що не може працювати лише одна людина, необхідна група в кількості 4-12 осіб, залежно від масштабів підрозділу та кількості покладених на частину функцій. В групу експертів варто включати осіб різних родів діяльності та різних ланок підпорядкування для повного розуміння проблем та способів їх вирішення. Якщо цілей не досягнуто, то брейншторм повторюють з групою іншого складу.

Наступним ефективним методом є «Метод контрольних списків» - це швидкий та простий інструмент для ідентифікації ризиків. Такий список містить певний перелік загальних ризиків, які можуть виникати в будь-якому підрозділі незалежно від розміру та призначення пожежної частини, своєрідна загальна «База даних ризиків». Проте такі списки не є вичерпними, тому потрібно також вивчати інші небезпеки, які не відображені у базах та розширювати їх, враховуючи думку членів робочої групи з оцінки ризиків, а також періодично аналізувати та обговорювати актуальність елементів списку.

Не менш ефективним можна вважати метод аналізу першопричин- це метод аналізування сценарію, який забезпечує оцінку окремої втрати або нещасного випадку,

що трапився або ледь не трапився, з метою розуміння чинників, які цьому сприяли та як в майбутньому уникнути схожих випадків.

Аналізування причино-наслідкових зав'язків — також є ефективним методом, який полягає в аналізуванні сценарію, який забезпечує групування зумовлених чинників ризику у різні категорії та наслідків, які трапляються з визначених причин. На основі отриманої інформації цим методом будується причинно-наслідкова схема, так звана, діаграма Ісікави.

Для якісного вибору методу ідентифікації ризиків необхідно дотримуватись певних тверджень. Метод повинен бути обґрунтований та доречний в даному підрозділі, отримані результати мають бути представлені з максимально зрозумілим характером ризику та способом реагування на нього.

Незалежно від застосованих методів, під час ідентифікації ризиків першочергово слід зважати на людські та організаційні чинники.

Список використаних джерел:

1. ДСТУ EN ІЕС 31010:2022 «Керування ризиками - методи оцінки ризиків».
2. Наказ МВС України від 31.07.2023 №627 «Про затвердження Порядку управління ризиками виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та пожеж».